

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Dity Řepkové a soudců Tomáše Langáška (soudce zpravodaj) a Jana Wintra a o ústavní stížnosti **A. B. (jedná se o pseudonym)**, t. č. Vazební věznice a Ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno, zastoupeného Mgr. Tomášem Bučkem, advokátem, sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. června 2025 č. j. 9 To 149/2025-283 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 14. května 2025 č. j. 0 Dt 15/2021-256, za účasti **Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně**, jako účastníků řízení, a **Městského státního zastupitelství v Brně**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

- I. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. června 2025 č. j. 9 To 149/2025-283 a usnesením Městského soudu v Brně ze dne 14. května 2025 č. j. 0 Dt 15/2021-256 byla porušena práva stěžovatele podle čl. 8 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.
- II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. června 2025 č. j. 9 To 149/2025-283 a usnesení Městského soudu v Brně ze dne 14. května 2025 č. j. 0 Dt 15/2021-256 se ruší.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Ústavní soud tímto nálezem zrušil napadená rozhodnutí Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) a Městského soudu v Brně (dále jen „městský soud“) týkající se dalšího trvání zabezpečovací detence uložené stěžovateli. Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy napadenými rozhodnutími porušily ústavně zaručená základní práva stěžovatele na osobní svobodu a na soudní ochranu. Obecné soudy nedostály ústavním požadavkům zvlášť pečlivého posouzení budoucího nebezpečí hrozícího od pachatele a posouzení přiměřenosti uložení zabezpečovací detence, a to na základě spolehlivých a aktuálních poznatků o stavu osoby v zabezpečovací detenci. Hlavním ústavním deficitem napadených rozhodnutí byla nedostatečná zjištění ohledně aktuálního stavu stěžovatelova progresivního neurologického onemocnění a nedostatečné vyhodnocení dopadů tohoto onemocnění na reálnost nebezpečí, které od stěžovatele v budoucnu hrozí.

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

2. Z ústavní stížnosti, přiložených dokumentů a vyžádaného soudního spisu vyplývá, že Okresní soud v České Lípě uložil stěžovateli rozsudkem ze dne 14. listopadu 2016 sp. zn. 5 Tm 16/2016 ochranné sexuologické léčení v ambulantní formě. Uvedeným rozsudkem soud uznal stěžovatele vinným ze spáchání devatenácti skutků, jimiž spáchal provinění a trestné činy ohrožování výchovy dítěte, zneužití dítěte k výrobě pornografie, navazování nedovolených kontaktů s dítětem, vydírání, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

a šíření pornografie. V roce 2018 Okresní soud v České Lípě přeměnil ochranné léčení na ústavní. Rozsudkem ze dne 9. dubna 2019 č. j. 5 Tm 11/2018-840 pak uznal Okresní soud v České Lípě stěžovatele vinným ze spáchání šestnácti skutků, jimiž spáchal trestné činy ohrožování výchovy dítěte, zneužití dítěte k výrobě pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, šíření pornografie a pohlavní zneužití. Uvedených trestných činů se dopustil zjednodušeně řečeno tím, že prostřednictvím sms zpráv a sociálních sítí komunikoval pod svým i smyšleným profilem s nezletilými chlapci i s chlapci mladšími 15 let, posílal jim fotografie zobrazující dětskou pornografii, fotky svého penisu, požadoval od nich zaslání fotek či videí jejich intimních partií, vedl s nimi sexuálně zaměřenou komunikaci, sdílel s nimi odkazy na stránky obsahující dětskou pornografii, a také pohlavně zneužil svého polorodého čtyřletého bratra, jehož měl v tu dobu svěřeného do dozoru.

3. Ze spisu se podává, že stěžovateli byla diagnostikována anomální sexuální preference, strukturovaná parafile-efebofilie, tedy preference dospívajících chlapců s možným přesahem do pásma homosexuální pedofilie. Vedle toho má disociální poruchu osobnosti a je postižen závažným tělesným onemocněním (idiopatická neuropatie), která i přes léčbu postupuje a stěžovatele významně omezuje v pohybu.

4. Původně uložené ochranné sexuologické léčení stěžovateli Okresní soud v Mladé Boleslavi přeměnil na zabezpečovací detenci, neboť ochranné léčení (později ve formě ústavní) neplnilo svůj účel a nezaručovalo dostatečnou ochranu společnosti. Od 30. srpna 2021 se tak stěžovatel nachází v zabezpečovací detenci. Avšak v mezidobí, od 10. listopadu 2021 do 10. března 2022, byl převeden do výkonu trestu odnětí svobody z rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 27. října 2021 č. j. 3 T 121/2021-285, kterým byl uznán vinným ze spáchání přečinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií a přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

5. Městský soud v návěti uvedeným usnesením rozhodl, že zabezpečovací detence stěžovatele dále trvá. Následnou stížnost stěžovatele krajský soud zamítl v návěti označeným usnesením.

III. Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti navrhl zrušení napadených rozhodnutí s tvrzením, že jimi bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na osobní svobodu podle čl. 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a právo na soudní ochranu podle čl. 36 Listiny, jakož i čl. 1, čl. 2 odst. 3 a čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Stěžovatel s odkazem na nálezovou judikaturu Ústavního soudu uvedl, že se obecné soudy dostatečně nezabývaly jeho stavem. Měly podle něj více zkoumat, jestli by vůbec byl v ochranném léčení schopen páchat trestnou činnost. Zdůraznil, že bez invalidního vozíku je takřka nepohyblivý, má pokroucené ruce a je zpomalený kvůli medikaci. V tomto stavu není nebezpečný pro okolí, není schopen recidivy a postačovalo by jej odclonit od přístupu k internetu. Stěžovatel rozporoval také pasáž odůvodnění napadeného rozhodnutí, v níž krajský soud odkázal na vyjádření stěžovatele samotného, že se necítí na propuštění. Uvedl, že je mentálně retardovaný, pomalý při vnímání okolí a reakcí na vnější podněty, navíc pod vlivem medikamentů. V tomto ohledu stěžovatel zmínil ponižování a šikanu ze strany dozorců a z toho plynoucí strach. Konečně se vymezil vůči závěrům „nějaké komise“ a nařkl obecné soudy z rezignace na možnost vypracování znaleckého posudku.

IV. Vyjádření účastníků řízení

7. Ústavní soud si vyžádal soudní spis a vyzval účastníky a vedlejší účastníky řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili.

8. Krajský soud pouze odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí.

9. Městský soud vyjádřil přesvědčení o správnosti napadeného usnesení. Uvedl, že vyžádání znaleckého posudku vyhodnotil jako nadbytečné, neboť stěžovatelův stav byl naposledy posouzen znalcem v dubnu 2024. Podle městského soudu není nezbytné ani účelné vyhotovovat znalecký posudek ke zdravotnímu stavu osoby před každým rozhodováním o dalším trvání zabezpečovací detence, jestliže nejsou zřejmé významné změny ve stavu či jednání dané osoby. Dále městský soud poznamenal, že stěžovatel již v minulosti mařil výkon ústavního ochranného léčení, při němž se dopustil další trestné činnosti spočívající v přechovávání dětské pornografie. Proto je podle městského soudu nutné k případu stěžovatele přistupovat s maximální obezřetností a lze na něj klást vyšší nároky. Za důvodnou městský soud nepovažoval ani námitku, že stěžovatel není vzhledem ke svému zdravotnímu stavu – má být téměř nepohyblivý bez invalidního vozíku, má pokroucené ruce a je zpomalený díky nasazené medikaci – ani fyzicky schopen závadového jednání a páchání další trestné činnosti. Soud vyjádřil přesvědčení, že stěžovatel je i přes svůj handicap schopen být přinejmenším verbálně agresivní vůči svému okolí a že mu fyzické omezení nebrání ani v páchání trestné činnosti v kybernetickém prostředí, zejména v přechovávání dětské pornografie či jejího šíření. Z uvedených důvodů má městský soud za to, že ponechání stěžovatele ve výkonu zabezpečovací detence je přiměřeným a odůvodněným zásahem do jeho základních práv.

10. Krajské státní zastupitelství v Brně Ústavnímu soud sdělilo, že se vzdává postavení vedlejšího účastníka řízení. Městské státní zastupitelství v Brně se nevyjádřilo.

11. Ústavní soud zaslal uvedená vyjádření na vědomí stěžovateli. Zástupce stěžovatele v replice uvedl, že si je stěžovatel vědom, že jím páchaná trestná činnost byla odsouzeníhodná. Znovu však upozornil na judikaturu, podle níž je nutné, aby o zdravotním stavu detenčně zadrženého rozhodoval soud na základě znaleckého posudku, nikoliv neobjektivního hodnocení odborné komise. Dále popsal zdravotní stav stěžovatele tak, že se pohybuje pouze na invalidním vozíku, je celkově pokroucený, téměř neartikuluje, na jedno oko nevidí a celkově ztrácí zrak. V tomto stavu pak údajně není myslitelné, aby se mohl dopustit recidivy. Jakýkoliv dozor by pak měl být schopen eliminovat rizika a zajistit neopakování trestné činnosti. Konečně zástupce stěžovatele tvrdil, že stěžovatel v zabezpečovací detenci zakouší útrapy a ponižování.

V. Věcné posouzení ústavní stížnosti

12. Ústavní stížnost je důvodná.

13. Zabezpečovací detence (§ 100 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů) představuje nejprísnější druh ochranného opatření a intenzivní zásah do osobní svobody jednotlivce chráněné čl. 8 Listiny a čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tomu odpovídají nároky kladené na obecné soudy při rozhodování o této formě omezení osobní svobody, a to i z hlediska důkazního standardu a odůvodnění soudních rozhodnutí. Soudy musí pečlivě zvažovat přiměřenost konkrétního nástroje omezujícího osobní svobodu jednotlivce ve vztahu k možnému nebezpečí, které při využití

méně invazivního zásahu do osobní svobody (např. ochranného léčení ve smyslu § 99 trestního zákoníku) může ze strany omezované osoby hrozit. Musí tedy velmi pečlivě posuzovat, zda dostatečnou ochranu společnosti před jednáním omezované osoby nezajistí mírnější opatření [nález ze dne 18. července 2018 sp. zn. I. ÚS 497/18 (N 126/90 SbNU 109), bod 31; nález ze dne 29. února 2012 sp. zn. III. ÚS 2453/11 (N 41/64 SbNU 471)].

14. Jednou ze zákonných podmínek pro uložení ochranného opatření včetně zabezpečovací detence je posouzení nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí pro zájmy chráněné trestním zákonem (§ 96 odst. 1 trestního zákoníku). Tento faktor má při hodnocení všech v úvahu přicházejících hledisek pro uložení či rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence zpravidla velmi podstatnou váhu, což koresponduje s celkovým účelem ochranných opatření, jímž je ochrana společnosti prostředky speciální prevence (nález ze dne 10. prosince 2025 sp. zn. II. ÚS 2022/25, bod 36). Při hodnocení uvedeného nebezpečí je nutno vzít v úvahu, jak velká je pravděpodobnost, že se pachatel dopustí dalších trestných činů a v jakém časovém horizontu. Aktuálnost a reálnost hrozícího nebezpečí tak představují zásadní podmínky pro uložení, respektive další trvání zabezpečovací detence. Není-li toto nebezpečí dostatečně konkrétní, nehrozí-li aktuálně či postrádá-li nezbytnou míru reálnosti, není splněna podmínka přiměřenosti (citovaný nález sp. zn. II. ÚS 2022/25, bod 30). Obecné soudy se tudíž musí při rozhodování o zabezpečovací detenci věnovat mimo jiné otázce přiměřenosti zabezpečovací detence ve vztahu k prognóze stěžovatele, která je projevem nebezpečí, které pachatel pro společnost do budoucna představuje. Takové hodnocení musí být specificky vztaheno k osobě stěžovatele a jeho poměrům (citovaný nález sp. zn. II. ÚS 2022/25, body 40 a 43).

15. Posuzování musí probíhat na základě aktuálních a institucionálně nezávislých poznatků, na jejichž základě soud rozhoduje o trvání zabezpečovací detence [např. citovaný nález sp. zn. II. ÚS 2022/25, bod 35; nález ze dne 13. srpna 2025 sp. zn. II. ÚS 702/24, bod 24; citovaný nález sp. zn. I. ÚS 497/18, bod 49; viz též rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. září 2017, *D.J. proti Německu*, stížnost č. 45953/10, bod 59]. Potřebný rozsah a aktuálnost podkladů je pak nutné hodnotit v každém případě individuálně s ohledem na další zjištěné skutečnosti (citovaný nález sp. zn. II. ÚS 702/24, bod 24). Tyto požadavky se přitom týkají jak ukládání zabezpečovací detence, tak rozhodování o jejím dalším trvání (citovaný nález sp. zn. II. ÚS 2022/25, bod 37).

16. Napadená rozhodnutí obecných soudů nedostála ústavním požadavkům zvláště pečlivého posouzení budoucího nebezpečí hrozícího od pachatele a posouzení přiměřenosti uložení zabezpečovací detence, to vše na základě spolehlivých a aktuálních poznatků o stavu osoby v zabezpečovací detenci. Hlavním ústavním deficitem napadených rozhodnutí v tomto ohledu byla nedostatečná skutková zjištění ohledně aktuálního stavu stěžovatelova progresivního neurologického onemocnění a nedostatečné vyhodnocení dopadů tohoto onemocnění na reálnost nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí. Na základě požadavků plynoucích z čl. 8 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny je totiž nutné vykládat § 96 odst. 1 trestního zákoníku tak, že součástí hodnocení přiměřenosti uložení či dalšího trvání ochranného opatření, konkrétně aktuálnosti a reálnosti nebezpečí hrozícího od pachatele v budoucnu, je i vyhodnocení aktuálních dopadů progresivního onemocnění na zdravotní stav pachatele a na jeho reálnou schopnost ohrozit zájmy chráněné trestním zákonem v konkrétní míře. Postupující onemocnění může totiž mít v konkrétních případech zásadní dopad na fyzické i mentální schopnosti jednotlivce, což může podstatným způsobem ovlivnit reálnost nebezpečí hrozícího od této osoby společnosti.

17. Co se týče celkového stavu a jednání stěžovatele, obecné soudy v napadených rozhodnutích vyšly zejména ze zprávy odborné komise detenčního ústavu. Z té plyne, že stěžovatel neovládá svůj sexuální pud a není schopen oddálit uspokojení sexuálních potřeb. Dále je jeho chování nestabilní, neboť bezproblémové chování střídají epizodická selhání včetně vulgarit vůči dozorcům a zdravotnickému personálu. Stěžovatel se postupně zapojuje do nabízených aktivit, ovšem zůstává prostor ke zlepšení. Nebezpečnost pro společnost trvá, neboť stěžovatel svým jednáním nedává záruku plné akceptace léčebného působení ve volnějším prostředí ochranné léčby. Obecné soudy dále vyšly i z vyjádření samotného stěžovatele a z dalších spisových materiálů, zejména těch spojených se stěžovatelovou recidivou. V tomto ohledu obecné soudy nazvaly, že se jednalo o závažnou recidivu, pro kterou byl stěžovatel pravomocně odsouzen, když si v rámci ochranného ústavního léčení opatřil mobilní telefon, na kterém přechovával dětskou pornografii. Zpráva odborné komise tedy nebyla ve svém hodnocení osamocena a korelovala i s dalšími důkazy (obdobně usnesení ze dne 29. června 2021 sp. zn. I. ÚS 1260/21).

18. Ústavní soud ve své judikatuře připustil, že není nutné zpracovávat znalecký posudek na duševní stav osob v zabezpečovací detenci při každé žádosti o propuštění ze zabezpečovací detence (citovaný nálezný sp. zn. I. ÚS 497/18, bod 43). Současně však uvedl, že nutnost opatření aktuálních podkladů je třeba hodnotit individuálně ve vztahu k dalším zjištěným skutečnostem (citovaný nálezný sp. zn. II. ÚS 702/24, bod 24). S ohledem na tento ústavní požadavek a na stěžovatelova tvrzení o jeho postupujícím neurologickém onemocnění bylo povinností obecných soudů poměřit duševní stav stěžovatele s aktuálními dopady idiopatické neuropatie, kterou trpí, a určit reálnost nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí pro zájmy chráněné trestním zákonem ve smyslu § 96 odst. 1 trestního zákoníku. Posuzovaný případ totiž charakterizují velmi specifické okolnosti, konkrétně postižení stěžovatele závažným tělesným onemocněním. Ze spisu vyplývá, že stěžovatel je v důsledku neuropatie imobilní, pohybuje se pouze na invalidním vozíku a má problémy s jemnou motorikou. Toto onemocnění navíc i přes léčbu postupuje směrem k významnějším fyzickým omezením stěžovatele. Právě progresivní charakter uvedeného onemocnění je aspektem, který může zásadně ovlivňovat posouzení budoucího nebezpečí hrozícího od stěžovatele, jakož i přiměřenost uložení zabezpečovací detence.

19. Současný zdravotní stav stěžovatele, zvláště ve vztahu k nynější fázi idiopatické neuropatie a z ní plynoucích aktuálních fyzických schopností a omezení stěžovatele a reálných možností recidivy a její případné závažnosti, však nebyl v řízení před obecnými soudy postaven najisto. Jednoduše řečeno tedy není zřejmé, jak přesně se v nynější fázi neuropatie u stěžovatele projevuje a zda je stěžovatel v této fázi nemoci fyzicky schopen, popř. do jaké míry, představovat nebezpečí pro společnost, ať už při fyzickém či virtuálním kontaktu. Městský soud v rámci shrnutí zprávy odborné komise detenčního ústavu pouze uvedl, že je stěžovatel postižen závažným tělesným onemocněním (idiopatická neuropatie), které i přes léčbu postupuje a významně ho omezuje v pohybu. Taková zjištění jsou strohá, obecná a nedostačující v kontextu tak intenzivního zásahu do osobní svobody, jaký představuje zabezpečovací detence. Aktuální dopady nemoci ve vztahu k přiměřenosti zabezpečovací detence a nebezpečnosti stěžovatele – zejména ve vztahu k hrozbě recidivy, která představovala jeden z hlavních argumentů městského soudu – v odůvodnění napadeného rozhodnutí nehodnotil. Tento ústavně nekonformní stav nenapravit ani krajský soud, který omezil substantivní část odůvodnění napadeného usnesení na jediný odstavec a uvedeným otázkám se nevěnoval. Odůvodnění ústavní stížností napadených rozhodnutí jsou tak nedostatečná z hlediska naplnění zákonných podmínek pro rozhodnutí o dalším trvání zabezpečovací detence.

20. V důsledku toho nebylo kompletní ani posouzení budoucího nebezpečí hrozícího od stěžovatele ani přiměřenosti uložení zabezpečovací detence a možnosti jejího nahrazení ochranným léčením. To vedlo k porušení stěžovatelových základních ústavně zaručených práv podle čl. 8 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny.

21. Stěžovatel v ústavní stížnosti a dalších vyjádřeních učinil řadu tvrzení o svém celkovém zdravotním stavu. Některá z nich, zejména tvrzení o vlastní mentální retardaci, nemají oporu ve spisu. Diagnózu idiopatické neuropatie oproti tomu potvrzuje řada dokumentů ve spisu a, jak Ústavní soud vysvětlil výše, její konkrétní projevy a aktuální vliv na schopnosti stěžovatele představují podstatný aspekt pro posouzení přiměřenosti dalšího trvání zabezpečovací detence. Není úkolem Ústavního soudu zjišťovat skutkový stav včetně aktuálního zdravotního stavu stěžovatele. Tato otázka však musí být postavena najisto prostřednictvím standardních mechanismů dokazování před obecnými soudy. Teprve poté budou obecné soudy moci rozhodnout o dalším trvání zabezpečovací detence, neboť teprve poté budou mít k dispozici aktuální poznatky o stěžovateli nezbytné pro posouzení přiměřenosti zabezpečovací detence. Výsledek rozhodování o posledně jmenované otázce však Ústavní soud žádným způsobem nepředjímá.

VI. Závěr

22. Ústavní soud uzavírá, že obecné soudy nerespektovaly ústavní požadavky na rozhodování o dalším trvání zabezpečovací detence, čímž porušily ústavně zaručená práva stěžovatele podle čl. 8 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny.

23. Ústavní soud proto vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a zrušil napadená usnesení krajského soudu a městského soudu podle § 83 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Rozhodl tak mimo ústní jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. ledna 2026

Dita Řepková
předsedkyně senátu